

SPRAVODAJ OBCE LIPTOVSKÝ PETER

ROČNÍK X.

JÚN 2015

Č. 1

Dievčatám postavili máj

V Liptovskom Petre máme opäť máj, ktorý postavili dobrovoľní hasiči v sobotu 23. mája, na konci dňa silne poznačeného dažďom. Hoci sa zmysel mnohých ľudových tradícií dávno vytratil (v tomto prípade dostať vydaja súce dievčatá pod čepiec), ešte stále nám zostal ich význam ako spoločenskej udalosti a nebolo tomu inak ani v tomto prípade. Ľudoprázdné ulice a priestor pri autobusovej zastávke rýchlo ožili zvedavcami a divákmi. Nechýbal sprievod dedinou, harmonika, ľudové pesničky, dievčence rozdávali koláčiky, či ponúkajú štamprlík a samozrejme aj chvíľka napätia pri vztyčovaní mája. Nebo sa síce mračilo ďalej, ale ľudia sa stretli a známi mali možnosť prehodiť medzi sebou dva, tri slová, či venovať si úsmev, ktorý tento deň tak veľmi potreboval, aby sa zaradil medzi tie pekné.

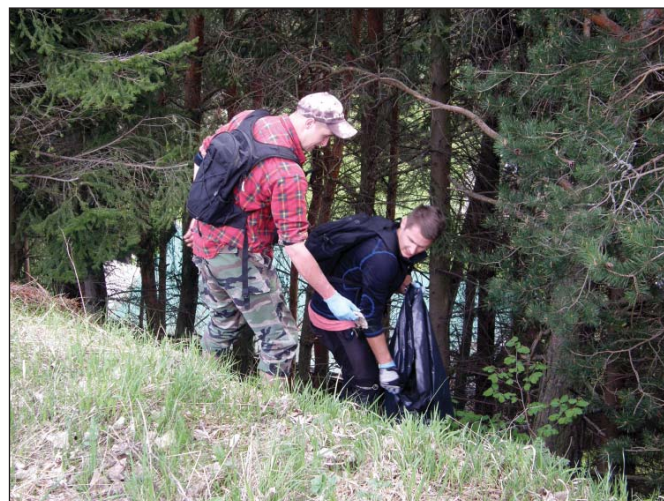
Radosti bolo na rozdávanie

Dňom hojnosti bolo možné nazvať tohtoročný Medzinárodný deň detí v Liptovskom Petre. S malými zmenami sa uskutočnil v sobotu popoludní 7. júna. Deti na futbalovom ihrisku čakalo množstvo hier, súťaží, vozenie na motorkách i poníkoch. Nechýbala ani Monika Olšovská so svojimi psíkmi a samozrejme hasiči s penou, ktorá má u detí úspech, a v ktorej vyvrcholil ich ošiaľ z takmer poldennej zábavy. Pre dospelých organizátor obecný úrad pripravil guláš a pre všetkých občerstvenie, ktoré v slnečnom a horúcom dni v tieni peterského hája každému dobre padli. Radosti tu bolo na rozdávanie, žiaľ, nie pre všetky deti na svete. Ten im v mnohých krajinách nenapraviteľne pokazili práve dospelí a ich ambície.

Nečakali a pomohli

Spoločná fotografia urobila bodku za brigádou, ktorej účastníci sa v piatok 8. mája podujali vyčistiť okolie Liptovského Petra. S touto podnetnou myšlienkou prišiel Ján Kamenský, s partiou mladých ľudí, ktorí majú environmentálne čítanie a záleží im na životnom prostredí. K ním sa neskôr pripojili aj niektorí občania, takže nakoniec účastníkov tohto vydareného podujatia bolo

pätnásť. Akciu ochotne podporil obecný úrad, ktorý brigádnikom poskytol, náradie, vrecia, odvoz nazbieraného odpadu a na záver i malé občerstvenie. Dobrovoľníci vyčistili okolie cesty na cintorín, hájok pri ihrisku, priestory pri diaľnici a brehy Mlynice tak, aby bolo kde chodiť, povedzme na letné večerné prechádzky a obdivovať čarokrásne západy Slnka na Liptove.

Vôľa zvíťaziť porazila aj tvrdé podmienky

Hviezdnej chvíle v žiari reflektorov sa dočkala Monika Olšovská, ktorá v anglickom Birminghame zaujala najvyššiu pozíciu na stupienku víťazov v prestížnej medzinárodnej súťaži CRUFTS v disciplíne dogdancing. Monika a jej fenka Arsina sa o to pokúšali vlani aj

predvlani, skončili však na 3. mieste. Na súťaži CRUFTS spolu s Arsinou predviedli dojemný príbeh na motív rozprávky Dievčatko so zápalkami od Hansa Christiana Andersena. Monikina kreácia, tentoraz zabrala. V hale, v ktorej súťažiaci predvádzali svoje vystúpenia so psíkmi, sedelo niekoľko tisíc divákov. Súťaž sa vysielala aj v priamom prenose na YT kanáli, ktorý sledoval celý svet. Po ich vystúpení hala tleskala, moderátor v hlase ne-

skrýval nadšenie. Všetky porotkyne ohodnotili ich vystúpenie vysokými známami. Dokonca jedna z nich vytiahla najvyššie číslo – desiatku. Znamky sa v súťaži udeľujú podobne ako pri krasokorčuľovaní. Traja porotcovia majú k dispozícii pre každého účastníka po de-

sať bodov. Hodnotí sa obsah, presnosť prevedenia - technika a interpretácia.

„Vždy sa snažím vymyslieť choreografiu, ktorá ľuďom niečo odkáže. Vyberám si ťažké témy, ale to už považujem za môj rukopis. Takéto témy sú síce náročné na stvárnenie, mám však pocit, že to má zmysel,“ povedala Monika, ktorá sa snaží vnieť do tejto skôr zábavnej disciplíny aj nejakú myšlienku a predovšetkým ducha. Podľa nej sa ľudia môžu nad predvedenou choreografiou aspoň na chvíľu zamyslieť a uvedomiť si, čo je naozaj v živote dôležité. Aj vážne a náročné veci sa totiž dajú vypovedať dogdancingom, čo je tanec so psom.

„Nápad stvárniť Andersena a jeho Dievčatko som mala odložený v „šuplíčku“ už dávno, ale vytiahla som ho až teraz, keď som odvážnejšia, skúsenejšia, lebo ako som predpokladala, natrápila som sa s touto konkrétnou cho-

reografiou. Niekoľkokrát som ju prerábala, menila hudbu, cviky, kým som bola spokojná s konečným výsledkom,“ prezradila nám Monika o čase priprav. Ten má však aj inú stránku. „Je však pravdou, že zvládnuť toto všetko popri práci a rodine je veľmi náročné. S podmienkami, aké majú zahraniční pretekári, sa to nedá porovnať. Fungujú v krytých vyhrievaných halách so zrkadlovými stenami, s osobnými fyzioterapeutmi pre psíkov, spolupracujú s choreografmi, krajčírmi a samozrejme, majú financie na pretek. Aby sa tančníci vypracovali, musia absolvovať veľa pretekov, urobiť si meno na majstrovstvách Európy, sveta, a to všetko stojí veľa, veľmi veľa peňazí. Uťahnuť to však z učiteľského platu na Slovensku je náročné. Našťastie, zatiaľ sa naši skvelí ľudia, ktorí aspoň malou čiastkou vždy na našu reprezentáciu prispeli a tým ďakujem,“ povedala na záver.

V mládeži vie vzbudiť a udržať záujem

Najvyššie vyznamenanie, medailu Zaslúžilého člena DPO SR, si z rúk prezidenta tejto organizácie Ladislava Pethého prevzal Milan Majer 1. apríla. Stalo sa tak v žilinskom Dome odborov, za účasti starostky Lipt. Petra Anny Papajovej a rodinných príslušníkov.

Že z ocenenia mal radosť je prirodzené, veď nebolo zadarmo. Sú za tým tisícky hodín strávených pri požiarnej technike, pri práci s mládežou, pri rôznom schôdzovaní a v neposlednom rade aj ochota pomôcť obci, aj keď nehorelo, ale situácia si to vyžadovala. Tohto roku sme ho napríklad spolu s mladými dobrovoľníkmi požiarnikmi mohli vidieť pri pochovávaní basy, stavaní májov, ale aj pri odvoze, zeleného odpadu po jarnom upratovaní. Milan Majer pôvodom z Pribyliny sa do Lipt. Petra priženil a býva tu už 26 rokov. O povolanie hasiča sa zaujímal už od ranného detstva. Ešte na základnej škole sa zúčastňoval detských a mládežníckych hasičských súťaží. Do hasič-

ského zboru ho v rodnej obci prijali v roku 1971 na pozíciu strojníka a tu, o niečo neskôr, získal aj odznak odbornosti III. stupňa. Po presťahovaní do Petra sa zapojil do práce hasičov znova ako strojník a v roku 2004 si ho členovia zvolili aj do hasičského výboru. Tu po úspešnom absolvovaní kurzu preventivára požiarnej ochrany obce bol vymenovaný do tejto funkcie a splnil aj podmienky na získanie odznaku odbornosti II. stupňa. Od roku 2008 je členom okrskového štábu č. 12.

Samozrejme, ako dobrovoľný hasič sa zúčastňoval aj pri hasení požiarov. Ešte v Pribyline asistoval pri hasení horiacich stodôl, no spomína si aj na vážnejšie akcie ako bolo hasenie výrobné haly spoločnosti Tatrátimber v susednom L. Hrádku v rokoch 2007, 2008 a 2009. S ostatnými dobrovoľníkmi z Liptovského Petra sa tiež zúčastnil pri hasení lesného požiaru na Nižnej Boci, kde likvidovali lokálne ohniská.

Ocenenie, ktoré Milan Ma-

jer v uplynulých dňoch dostal je najvyššie, aké môže dobrovoľný hasič dostať. Podobných nižších ocenení má doma už viac. Napríklad medaile Za príkladnú prácu, Za zásluhy, Za mimoriadne zásluhy i Stuzku vernosti. Tým najväčším prínosom Milana Majera pre

našu obec je, že petranský dobrovoľný hasičský zbor má dnes 25 členov a do konca roku ich bude mať údajne viac ako 30. Je to perspektívny kolektív, o budúcnosť ktorého netreba mať strach, najmä keď vieme, že v jeho stopách dnes kráča aj jeho syn...

Na dobrú atmosféru sa nezabúda

Spoločenský život v Liptovskom Petre sa rozvíja aj cez trochu pozabudnuté a oprášené ľudové tradície, ku ktorým patrila februárová Zabýjačka (14. 2.) a vzápätí Pochovávanie basy (17. 2.). Hoci je už takmer leto, mnohí spoluobčania sa k ním vracajú v spomienkach ako k veľmi vydareným podujatiam. Nuž, počasie prišlo a predovšetkým bola chuť. Partia chlapov pripravila klobásky, jaternice, guláš i obar, na ktoré prilákali množstvo zabýjačkových gurmánov. Stredobodom pozornosti bol samozrejme sprievod trochu improvizovaných masiek, čo ne-

bola chyba. Určite na tvári každého účastníka vzbudili úsmev a nútili vytiahnuť fotoaparát. To všetko prispelo k dobrej atmosfére tejto predjarnej soboty, kedy sa vďaka pránostík, medveď iba obracia na druhú stranu. Fašiangy napokon doklepli naši dôchodcovia, ktorí o tri dni neskôr, v utorok, pochovali basu a ukázali, že ešte nezabudli o čom je dobrá zábava. Obidva dobre pripravené podujatia prispeli k posilneniu spolupatričnosti a tiež našej peterskej identity, pretože dedina sme boli v minulosti kultúrna, vzdelaná, ale i spoločensky veľmi vitálna.

Slávne peterské rodáčky

Pod týmto názvom sa Obecny úrad v Liptovskom Petre rozhodol v septembri pripomenúť si kultúrnym programom výročia narodenia našich dvoch priekopníčok prvej slovenskej lekárky - Márie Bellovej a priekopníčky detskej kardiológie - Ireny Jakubcovej-Dérerovej. Obidve ženy sú stále hodné našej pozornosti najmä pre humanistický odkaz, ktoré nám tu zanechali. Napokon, naše lekárky neboli len produktom rodinnej výchovy, ale aj atmosféry a hodnôt, ktoré v obci existovali ešte začiatkom minulého storočia a sú hodné zachovania i pre budúce generácie. Ich spoločným menovateľom je celoživotná obet'.

Čítajte na nasledujúcej strane

Byť trochu dôsledný pri triedení odpadu sa oplatí

Separovaný zber odpadu je v našich mestách a obciach témou už niekoľko rokov. Ako tak sme si za ten čas naň zvykli, no podľa informácií

z obecného úradu, ešte stále to nie je ono. Pri jeho triedení nám chýba dôslednosť, ktorú vyžadujú najmä jeho odberatelia. Stáva sa, že v nádobe na papier sú aj plasty a naopak. Do úvahy treba zobrať, že pohľad odberateľa separovaného odpadu na tento problém je trochu iný ako ten náš. Vytriedený odpad pre neho už nie je odpadom, ale druhotnou surovinou, ktorá sa dá ďalej spracovať. Pri jej zmiešaní a novom triedení odberateľovi vznikajú ďalšie náklady, ktoré

si samozrejme nabadúce zahrnie do ceny odvozu, a ten si opäť zaplatíme, takže znova ťaháme za kratší koniec. Pravdou je, že odpad treba triediť

už v domácnosti, čo v stiesnených podmienkach bytoviek môže byť trochu aj problém. Avšak stáť a triediť ho až pri separačných nádobách je trochu komplikovanejšie, lebo naša trpezlivosť tu má zvyčajne podstatne znížené hranice. A samozrejme, treba tomu naučiť aj naše deti, ktoré radi zamestnávame touto činnosťou a občas nám to vrátia takouto malou zlomyseľnosťou.

Domáci odpad je celosvetový problém konzumnej spoločnosti. Je aj veľkým problémom

našich miest a obcí. Vidíme to na tom, ako oficiálne skládky rýchlo vznikajú a ešte rýchlejšie sa preplnené zatvárajú. Vymýšľajú sa spaľovne, ktoré vo svojej blízkosti nikto nechce. Nuž, určite separovanie

odpadu nie je všeliek, ale pomáha odpad na skládkach znižovať a tak chráni naše životné prostredie, na ktoré, asi budete so mnou súhlasiť, sme v dnešnej dobe všetci veľmi citliví.

Celý svoj život obetovala chorým

Mária Bellová

* 10. novembra 1885 Liptovský Peter
+ 20. novembra 1973 Príbovce

Mária sa narodila pred 130 rokmi ako piate zo siedmich detí evanjelického farára, učiteľa, národovca a rusofila Štefana Bellu roku 1885.

Externe študovala a v roku 1905 zmaturovala na gymnáziu v Banskej Štiavnici. Na jeseň toho istého roku sa zapísala ako mimoriadna poslucháčka lekárskej fakulty na univerzitu v Budapešti. Prijatie na fakultu nebolo jednoduché, pretože súdoba spoločnosť bola plná predsudkov a podceňovania spoločenskej úlohy ženy, v lekárstve zvlášť. Jej pomohla intervencia otca u priateľa z mladosti prof. Antala Genersicha. Na fakulte sa stretlo päť študentiek: Srbka, Rumunka, Židovka, Maďarka a naša Slovenka. Po troch úspešne zdolaných kolokviách bola v roku 1906 prijatá za riadnu poslucháčku lekárskej fakulty. Roky náročného štúdia priniesli zaslužené ovocie a 26. novembra 1910 prebrala do svojich rúk ako prvá a jediná slovenská študentka na budapeštianskej univerzite lekársky diplom. V rámci popromocnej praxe pracovala v psychiatrickej liečebni v Pécsi, potom v Trenčíne, vďaka finančnej podpore matkinho brata mohla v rokoch 1911 – 1912 absolvovať

študijné pobyty v Berlíne, Paríži a v Bruseli. V roku 1913 sa usadila na chirurgickom oddelení v rumunskom Tirgu Mures, kde v rokoch vojny pracovala ako vojenská lekárka. Po vojne ju pozval bývalý spolužiak Jozef Uram, primár chirurgického oddelenia v Košiciach, k sebe na oddelenie, kde ako sekundárna lekárka zostala pracovať 5 rokov. Rozvíjajúce sa bronchiektázie ju nakoniec doviedli do Dolného Smokovca. Tu v rokoch 1925 - 1957 pôsobila ako lekárka, neskôr primárka v Ústave pre tuberkulózne deti. Zaslúžila sa a významnou mierou prispela k rozvoju lekárskej vedy na Slovensku v oblasti detskej tuberkulózy, skúmala nové dietetické a hygienické metódy liečenia tohto ochorenia, zaoberala sa výskumom liečivých bylín pri liečení tuberkulózy kože a svojimi prednáškami i odbornými besedami prispela k rozvoju zdravotnej výchovy, v ktorej patrila medzi priekopníkov na Slovensku. Svoj život zasvätila službe chorým ľuďom, najmä deťom. Bola pre nich nielen lekárkou, ale koľkokrát i matkou, sestrou, poradcom, pedagógom, obhajcom či sudcom. Nezaložila si vlastnú rodinu a všetko, čo bolo v nej, odovzdala iným, tým chorým. Za celú svoju prácu bola ocenená vyznamenaním, v roku 1918 Pro patria et humanitatis a pri príležitosti 80. narodenín zlatým diplomom budapeštianskej lekárskej fakulty. Svoje posledné roky života prežila u synovca v Príbovcich, až do 20. novembra 1973, kým nezatvorila svoje oči.

Veľké srdce sa sklonilo k malým

Prof. Irena Jakubcová-Dérerová

* 30. december 1910 Liptovský Peter
+ 1995 Bratislava

Ďalšou hviezdou na slovenskom lekárskom nebi, ktorá vzišla z Liptovského Petra bola Irena Jakubcová – Dérerová, priekopníčka detskej kardiológie, lekárka, univerzitná profesorka. Tohto roku si pripomíname 105 rokov od jej narodenia a 20 rokov od jej smrti.

Veľa podrobností o jej osobnom živote nám nie je známych, pretože život prežila mimo rodnej obce. Zachoval sa nám však jej profesijný životopis. Z neho vyplýva, že to bola žena veľkého srdca, ktorá svoj celý život zasvätila malým srdciam slovenských detí. Obdivujeme jej húževnatosť, cieľavedomosť ale aj jej odborné a tiež zakladateľské iniciatívy, ktoré smerovali k tým najvyšším méтам v kardiologickom odbore. Jej kolegovia za základ jej osobnosti kladú predovšetkým etickú potrebu pomáhať deťom.

Irena Déreová sa narodila 30. decembra 1910 v Liptovskom Petre ako jedno z deviatich detí v rodine evanjelického učiteľa Bedricha Déreera. Po skončení učiteľskej služby sa celá rodina v roku 1926 odsťahovala k synovi do Kráľovej Lehoty.

V rokoch 1929 - 1935 študovala na Lekárskej

fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Po promóciách pracovala v sanatóriu pre detskú tuberkulózu v Lučivnej, odkiaľ odišla v roku 1936 do Prahy na detskú kliniku prof. J. Brdlíka a prof. Švejcara, kde sa venovala detskej medicíne. V roku 1939 sa vrátila späť na Slovensko. Pracovala ako praktická lekárka v Bratislave, po roku 1945 nastúpila na Detskú kliniku Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. V roku 1948 absolvovala študijný pobyt v Štokholme. Po návrate založila na bratislavskej detskej klinike kardiologickú poradňu a poradňu porúch dospievania. V spolupráci s pracovníkmi Povereníctva zdravotníctva aj Doliečovaci ústav na Sliachi. V rokoch 1952 - 1974 viedla ako prednostka I. detskú kliniku. V roku 1953 habilitovala na docentku a v roku 1962 bola menovaná za profesorku detskej kardiológie. V roku 1946 založila Dojčenský ústav v Bratislave, v ktorom niekoľko rokov dobrovoľne vykonávala lekársku starostlivosť a dozor. Neskôr sa stala členkou Slovenskej pediatickej spoločnosti, výboru Slovenskej kardiologickej spoločnosti, vedeckej rady Výskumného ústavu detskej psychológie a psychopatológie. Bola zvolená aj za čestnú členku Poľskej pediatickej asociácie a za riadnu členku Európskej kardiologickej pediatickej spoločnosti.

V roku 2005 jej prezident Ivan Gašparovič udelil štátne vyznamenanie Rad Ľudovíta Štúra I. triedy, in memoriam.

Jeden z najplodnejších

Pavol Vongrej

*27. 6. 1935 Liptovský Peter
+15. 11. 2001 Bratislava

Osemdesiate narodeniny nášho rodáka, literárneho vedca a básnika Pavla Vongreja si

pripomíname koncom júna.

Ľudovú školu vychodil v rodnej obci, gymnázium v Liptovskom Mikuláši a Univerzitu Komenského v roku 1958 v Bratislave. V šesťdesiatych rokoch obhájil vedeckú hodnosť kandidáta literárnych vied a získal akademický titul doktor filozofie. Od vstupu na pôdu Matice Slovenskej sa ako literárny archivár so zaničením pustil do spracovania literárnych fondov rukopisných pozostalostí, pričom sa orientoval najmä na štúrovcov. Od písania článkov a štúdií sa prepracoval k autorstvu a realizácii vlastných knižných publikácií. V rokoch 1968 až 1971 bol správcom Matice Slovenskej. Pre svoje postoje k vstupu vojsk Varšavskej zmluvy bol však politicky diskriminovaný. V tom čase vychádzali Vongrejove práce bez udania mena a tento osud postihol aj jeho knižné výbery z tvorby viacerých štúrovských básnikov. Jeho najobľúbenejšou osobnosťou, ktorej venoval značnú časť svojej tvorby, bol mikulášsky rodák Janko Kráľ. Dvadsiatimi štyrmi knižnými titulmi, okolo dvestovkou publikovaných štúdií a takmer päťstovkou článkov sa Pavol Vongrej včlenil medzi najplodnejších slovenských literárnych vedcov. Jeho dielo bolo o to zaujímavejšie, že v ňom nešlo o kvantitu. V jeho prácach dominovala kvalita, ktorou brilantne osvetlil najmä poéziu slovenského romantizmu, osobitne Janka Kráľa a Jána Bottu, a to od sprístupnenia komentovaných materiálov a prameňov z archívov, cez odborné a vedecké diela, až po popularizáciu, v jeho podaní hlavne cez biografickú esej.